

## معادن؛ سکوی پرتاب خراسان جنوبی

خراسان جنوبی از استان‌های محروم کشور است که خشکسالی ۱۵ ساله اخیر و نابودی و خشکی بسیاری از چشمه‌ها و به دنبال آن مزارع و باغات، بر میزان محرومیت آن افزوده است، اما این استان بجز کشاورزی نیمه‌جانش، ظرفیت‌های بالقوه دیگری نیز برای رشد و توسعه اقتصادی دارد که از جمله آن می‌توان به وجود معادن متعدد با حدود ۴۰ نوع ماده معدنی اشاره کرد که راه اندازی و بهره‌برداری از آنها، نه تنها اشتغالی خوبی به همراه خواهد داشت، بلکه مسیر استان را برای توسعه و پیشرفت صاف و هموار خواهد کرد.

به گزارش جام‌جم، خراسان جنوبی کمتر از یک درصد جمعیت و حدود ۱۰ درصد مساحت تقریبی کشور را دارد و وجود ۴۰۰ کیلومتر مرز مشترک با افغانستان و اتصال از طریق این کشور به کشورهای آسیای جنوب شرقی، موقعیت خاص جغرافیایی را برای آن رقم زده که می‌تواند زمینه بسیار مناسبی برای بهره‌برداری از معادن متنوع و متعدد آن و همین‌طور فرآوری و صادرات محصولات مذکور ایجاد کند. آن‌طور که معاون امور معادن و صنایع معدنی سازمان معدن، صنعت و تجارت خراسان جنوبی به جام‌جم می‌گوید: در مجموع بیش از ۴۰ ماده معدنی با میزان ذخایر ۲/۵ میلیارد تن در این استان شناسایی شده که می‌توان به پنبه نسوز، کارمیت منیزیت، آزبست (پنبه‌نسوز)، کرومیت، زغال سنگ، گارنت، سنگ‌های تزئینی، مس، آهن، پتاس و بنتونیت‌ها به عنوان برخی از این مواد اشاره کرد.

محمد سالاری با بیان این‌که برخی از این مواد معدنی در کشور منحصربه‌فرد است، می‌افزاید: خراسان جنوبی به لحاظ کار اکتشاف، استخراج و بهره‌برداری از معادن از جایگاه بالایی در کشور برخوردار است، به طوری که اکنون برای حدود ۴۲۵ معدن پروانه بهره‌برداری و برای ۱۸۱ معدن، گواهی کشف صادر شده و ۲۶۰ پروانه اکتشاف هم اخیراً صادر شده است که در صورت تأیید ذخایر، گواهی کشف و پروانه بهره‌برداری خواهند گرفت.

وی با اشاره به این‌که برخی مواد معدنی از جمله زغال سنگ طبرس رتبه اول میزان ذخایر عظیم در کشور را به خود اختصاص داده است، تصریح می‌کند: میزان ذخایر این ماده در استان حدود ۸۰۰ میلیون تن است که ذخیره زمین شناسی آن نیز حدود ۲/۵ میلیارد تن می‌شود و این امر خراسان جنوبی را در جایگاه ممتازی از این نظر قرار داده است.

این مقام مسئول به اشتغالی مستقیم ۸۴۲۶ نفری بخش معدن در این استان نیز اشاره و عنوان می‌کند: عمده صنایع موجود در خراسان جنوبی، صنایع معدنی همچون سیمان، سرامیک، فولاد، سنگ‌بری‌ها و ... است که مواد اولیه آن، مواد معدنی است که پس از فرآوری می‌تواند برای استان ارزش افزوده و درآمدزایی داشته باشد.

استفاده از ظرفیت معادن در حالی هنوز به جایگاه واقعی خود در کشور ما نرسیده است که این بخش یکی از مزیت‌های اقتصادی کشورهای پیشرفته دنیا در عصر حاضر است. این گفته نایب رئیس کمیسیون معدن خانه اقتصاد ایران است که در گفت‌وگو با جام‌جم آن را در میان می‌گذارد.

آیدین زینال‌زاده معتقد است: در کشور ما خلاف این امر وجود دارد و معدن کاوی و معدن کاری در اولویت آخر است، به طوری که وقتی امکان فعالیت‌هایی همچون کشاورزی وجود نداشته باشد، نگاهمان به ظرفیت بخش معادن معطوف می‌شود که همین امر هم می‌تواند یکی از دلایل عمده عقب ماندگی معدن در کشور ما نیز باشد.

به گفته وی این شرایط در حالی است که مثلاً در استانی همچون خراسان جنوبی که بامشکل کم آبی مواجه و از نظر کشاورزی فقیر است (منه‌های وجود محصولاتی چون زعفران)، معدن کاری به تنهایی می‌تواند میزان تولید ناخالص ملی این استان را در کشور بالا ببرد، بخصوص این‌که این استان یک استان مرزی است و در صورتی که تمام فرآیند معدنی از اکتشاف و استخراج گرفته تا ایجاد صنایع معدنی و فرآوری آن در استان صورت گیرد، می‌تواند به صورت مستقیم از خود استان صادر شده و درآمدزایی بالایی برای این خطه داشته باشد.

کارشناس اکتشاف معدن در وزارت صنعت، معدن و تجارت کشور معتقد است: توجه به بخش معدن در خراسان جنوبی همچنین می‌تواند اشتغالزایی بسیار زیادی برای استان داشته باشد که پیامد این اشتغالزایی ایجاد امنیت اجتماعی و به دنبال آن ایجاد امنیت سیاسی برای این خطه مرزی است، زیرا معدن کاری تقریباً تنها حوزه‌ای است که با خودش شهرنشینی و ایجاد نقاط جمعیتی در مناطق کم جمعیت و بکر را به همراه می‌آورد.

زینال‌زاده با اشاره به اکتشاف و شناسایی دو منطقه بزرگ معدنی در شهرستان‌های سربیشه (۹۰۰ کیلومتر مربع) و خوسف (هزار کیلومتر مربع) در خراسان جنوبی می‌گوید: این دو منطقه اکنون در اختیار برنده مزایده قرار داده شده تا کار بهره‌برداری را انجام دهند و امیدواریم معدن کاری بزرگ مقیاس در این استان آغاز به کار کند، زیرا در معدن کاری بزرگ مقیاس نه تنها عمر معادن و میزان بهره‌برداری از آنها افزایش خواهد یافت، بلکه اثرات منفی زیست محیطی کمتری را نیز به همراه خواهد داشت.

ضرورت تشویق بخش خصوصی برای ورود به بخش معادن

عضو هیات علمی دانشکده صنعتی دانشگاه بیرجند نیز با اشاره به ضرورت تشویق بخش خصوصی برای ورود به بخش معادن به ایسنا می‌گوید: سازمان‌های توسعه‌ای می‌توانند در نهادینه شدن فرهنگ سرمایه‌گذاری در بخش معادن کمک کنند تا باعث تشویق بخش خصوصی شوند و در این راستا می‌توان به این نکته مهم اشاره کرد که معدن تنها صنعتی است که ماده اولیه آن از زمین تولید شده و نیاز به خرید نداشته و باید تنها مبلغی به عنوان حقوق دولتی کمتر از یک

درصد پرداخت شود.

به گفته محمد جوانشیر شاید سرمایه‌گذاری در این خصوص در کوتاه‌مدت باعث سرمایه‌گذاری و اشتغالزایی جوانان استان نشود، اما در صورت سرمایه‌گذاری بلندمدت اثرات مطلوبی در بخش اشتغال جوانان و ارزش افزوده استان دارد. این درحالی است که میزان ارزش افزوده بخش کشاورزی با تمام محصولات منحصربه‌فردش، در استان به اندازه کارخانه کوچک نبوده و از سوی دیگر بر اثر خشکسالی در چند سال اخیر مشکلات این بخش مضاعف شده و مردم روستاها نیز به خاطر نبود آب به شهرها مهاجرت کرده‌اند.

وی با اشاره به این که مواد معدنی تا زمانی که داخل زمین است، ارزش جزئی دارد، اما در زمان استخراج این ارزش افزایش پیدا کرده و با فرآوری آن نیز ارزش واقعی خود را پیدا می‌کند، تاکید می‌کند: باید برای تصمیم‌گیران کلان کشور نیز تبیین شود که بخش معدن می‌تواند زیربنای توسعه اقتصادی استان باشد و پیامدهای خشکسالی و از بین رفتن کشاورزی استان را جبران بکند.

فاطمه مرادزاده